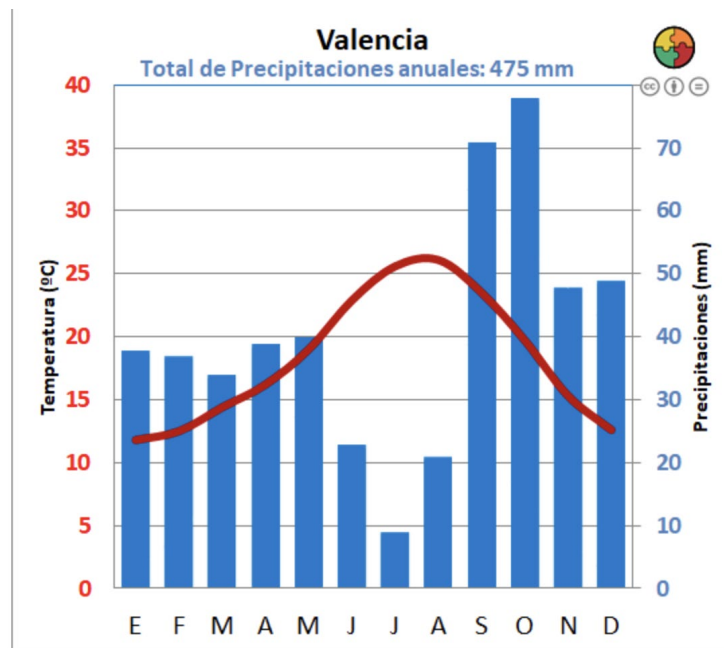

1- Aztertu klimograma hau (3 puntu):

Appangea. (2020). *Valentziako klimograma*. <https://appangea.com/wp-content/uploads/2020/02/cxvalencia.png>

2- Garatu gai hauetako bat: (2,5 puntu):

- a) Hiriaren ingurumen-arazoak
- b) Turismoaren eragin espaziala

3- Definitu termino hauetako hiru (3) (1,5 puntu guztira):

- Europako Kontseilua
- Udalerria
- Autonomia Estatutua
- Europako Parlamentua
- Konstituzioa
- Probintzia

4- Iruzkindu Vitoria-Gasteizko hiri-planoa (3 puntu):

Gasteizko hiri-planoa

GEOGRAFIA ERANTZUN ORIENTAGARRIA

- **KALIFIKAZIO-IRIZPIDEAK:**

Galdera bakoitzaren ondoan, dagokion puntuazioa agertuko da; guztira, 10 puntu izan arte.

- **EBALUAZIO-IRIZPIDEAK:**

- Irizpide orokorra:

Erantzunen zuzentasuna, azalpenaren argitasuna eta kalitatea, egituraketa (batez ere testuaren komentarioan), hiztegiaren kalitatea eta hizkuntzaren zuzentasuna baloratuko dira.

- Irizpide espezifikoak:
 - Erantzunak zehaztasunez, koherentziaz eta antolatuta ematea.
 - Mapa, grafiko eta estatistika-taulen interpretazio zuzena egitea.
 - Testu bat emanda, haren alderdi guztiak behar bezala komentatzea.

- **PROBAKO GALDEREN ETA EZAGUTZA-MULTZOEN ARTEKO KORRESPONDENTZIA:**

GALDERA	EZAGUTZA- MULTZOA
1.GALDERA	1go ETA 3. BLOKEAK
2.GALDERA	4. ETA 5. BLOKEAK
3.GALDERA	2. ETA 5. BLOKEAK
4.GALDERA	5. BLOKEA

1- Aztertu klimograma hau (3 puntu):

Valentziako klimograma honetan, eskualdeko klimaren urteko bilakaera argi eta garbi islatzen da. Grafiko mota honek funtsezko garrantzia du hileko tenperaturen eta prezipitazioen banaketa aztertzeko, baita klima mota zehazteko ere.

Temperaturen analisia: Temperaturen hileko batezbestekoak adierazten dituen kurba gorriak joera gorakorra erakusten du neguko hilabeteetan (abendua eta urtarrila), non temperaturak 10-15 °C ingurukoak diren, eta maximoak lortzen ditu uda garaian (uztaila eta abuztua), non batez besteko temperaturak 25-30 °C bitartean dauden. Patroi horrek uda beroa eta lehorra duen klima mediterraneoaren ezaugarriak islatzen ditu. Uda garaiko temperaturen goreneko puntuaren ostean, temperaturak poliki-poliki jaisten dira eta berriz ere neguko balioetara itzultzen dira. Ikus daitekeenez, urteko temperaturen aldaketen zabalera moderatua da, eta horrek adierazten du neguak epelak eta udak beroak direla.

Prezipitazioen analisia: Klimograman ikusten diren barra urdinek hileko prezipitazioak adierazten dituzte eta, horri esker, argi eta garbi identifika daitezke urtaro hezeak eta lehorrak. Prezipitazio gehienak udazkeneko hilabeteetan biltzen dira, bereziki irailean eta urrian, non 70 mm baino gehiago erregistratzen diren. Aldiz, udako hilabeteetan, bereziki uztailean, prezipitazioak minimoan daude, eta horrek udako lehortearen areagotzen du. Urtean zehar erregistratutako prezipitazio guztia 475 mm ingurukoa da, eta horrek baieztatzen du Valentziako kliman euria denboraldi jakinetan kontzentratzen dela eta lehorraldiak nagusitzen direla.

Ondorioa: Valentziako klimogramaren analisiak argi uzten du eskualdeak klima mediterraneo tipikoa duela, uda beroa eta lehorrekin, eta negu epelak, prezipitazio moderatuekin. Klima mota honek ondorio zuzenak ditu giza jardueretan: udako hilabeteetan turismoa sustatzen du eta, aldi berean, uraren kudeaketa eraginkorra eskatzen du lehorraldiei erantzuteko. Halaber, udazkeneko prezipitazioek, batzuetan, intentsitate handiko euriteak eragiten dituzte, eta uholde-arriskuak ekar ditzakete. Horrek azpimarratzen du hiri-plangintzan eta baliabideen kudeaketan kontuan hartu beharreko faktore garrantzitsuak direla.

2- Gai hauetako bat garatu: (2,5 puntu):

a) Hiriaren ingurumen-arazoak

Espainiako hiriek ingurumen-erronka handiak dituzte, hazkunde demografikoak eta hirigintza-prozesuek eragindako presioengatik. Arazo nagusien artean, azpimarratzekoak da ibilgailuek eta industri-jarduerek eragindako **kutsadura atmosferikoa**, zeinak klima-aldaketa areagotzen duen eta osasunari kalte egiten dion. Bestalde, **gune berdeen eskasiak** "bero-uharte" efektua areagotzen du, eta horrek hiri-guneetako temperaturak handitzen ditu. Horrez gain, **hondakin-kudeaketak** eta baliabideak, hala nola ura, modu ez-eraginkorrean erabiltzeak mehatxu egiten diote jasangarritasunari. Arazo horiei aurre egiteko, ezinbestekoak dira ingurumenari buruzko politikak eta hirigintza jasangarriak.

b) Turismoaren eragina espazioan

Espanian turismo masiboak eragin sakona du hiri eta gune naturalen espazio-konfigurazioan. Kostaldeko eskualdeek eta ondare guneek bisitari-olatuen **presio handia** jasaten dute, eta horrek **ingurumenaren degradazioa** eta baliabideen gehiegizko ustiapena ekar dezake. **Turismo-azpiegiturak** espazioak aldatzen ditu, eta horrek **gentrifikazioa** bezalako ondorioak ditu, non tokiko herritarrak lekuz aldatzen diren. Turismoak ekonomian garrantzia duela onartzen den arren,

estrategiak barne hartu behar ditu **turismo jasangarrirako** praktikak, naturako eta kulturako baliabideak babesteko eta garapen orekatua bermatzeko.

3- Definitu termino hauetako hiru (3) (1,5 puntu guztira):

- Europako Kontseilua:

Europar Batasunaren (EB) erakunde garrantzitsuenetakoa da. 1992an sortu zen modu ofizialean eta 2009an zazpi erakunde ofizialetako bat bihurtu zen. EBko estatu edo gobernu buruek, presidente batek eta Europako Batzordeko presidentek osatzen dute. Haren funtzioak EBko norabidea eta lehentasun politikoak ezartzea eta gobernuen arteko lankidetzaren munta txikiagoko erakundeetan bideratu ezin diren arazoak konpontzea dira. Ez du legeak onartzeko ahalmenik.

- Udalerria:

Espainiako lurralde-antolaketako entitate lokal oinarritzakoa da. Espainiako Konstituzioak jasotzen duen probintziaz azpitiko administrazio-maila da, eta autonomia jakin bat ematen dio bere kudeaketa-organoari, zeina Udalbatza den.

- Autonomia Estatutua:

Komunitate autonomo bakoitzaren (edo Ceuta eta Melillaren kasuan, hiriko autonomia-estatutua) oinarritzko arau instituzionala da. Bertan, komunitatearen eskumenak arautzen dira, funtzionamendua ezartzen da, izena eta instituzioak jasotzen dira eta lurraldea mugatzen da. Dokumentu hori Konstituzioan ezarritako prozedurari jarraituz prestatu behar da, eta Gorte Nagusiek onartu behar dute.

- Europako Parlamentua:

Europar Batasunaren (EB) erakunde nagusietako bat da eta zuzenean bozketa bidez hautatutako bakarra. Europako Kontseiluarekin batera, legegintza-ahalmena praktikatzeko du, erabaki komunitatearen parte hartuz. Haren funtzioetako batzuk dira EBko legeak eztabaidatzea eta onartzea, EBko erakundearen lana gainbegiratzea, eta, Europako Kontseiluarekin batera, Batasunaren urteko aurrekontua eztabaidatzea eta adostea. Hiru egoitza ditu: ofiziala Estrasburgon (Frantzia) dago, gehieneko jardueraren Bruselan (Belgika) egiten da eta idazkaritza nagusia Luxembourg-en dago.

- Konstituzioa:

Ordenamendu juridikoaren arau gorena da, "legeen lege" bezala hartzen da, eta, horregatik, gainerako arauak bat etorri behar dute haren aginduekin. Bertan jasotzen dira demokrazia-printzipio oinarritzaileak, gobernuaren forma, estatuaren hiru botereen (exekutibo, legegilea eta judiziala) mugak eta funtzioak, lurralde eta administrazioaren antolaketa, eta herritarren eskubideak eta betebeharrak. Espainiak hainbat konstituzio izan ditu historian zehar, eta, gaur egun, 1978ko Konstituzioa dago indarrean. Konstituzioa aplikatzen dela ziurtatzen duen erakundea Konstituzio Auzitegia da.

- **Probintzia:**

1833an sortutako Espainiako administrazio-banaketaren unitatea da, eta 1978ko Konstituzioan jasotako entitate lokal bat da, udalerrien multzo batez osatua. Diputazioak kudeatzen du, baina, probintzia insularretan, Cabildos (Kanariak) edo Consejo Insulares (Balearrak) izenekoek kudeatzen dute administrazio-maila hori. Halaber, probintzia bakarreko komunitate autonomoetan, komunitate autonomoak egiten ditu bertako funtzioak.

4- Vitoria-Gasteizko hiri-planoa iruzkindu (3 puntu):

Vitoria-Gasteizko hiri-planoa antolaketa erradiokontzentrikoko adibide bat da, hiriaren erdigunean dagoen muino batean kokatzen den **hiri zaharrean** oinarritua. Kokapen horrek eragin du hiriaren inguruan ingurabide-eraztunak sortzea, hiriaren eremuen arteko komunikazioa eraginkorra izan dadin. Hiriak hainbat **erronda-bide** integratu ditu: lehenengoa, Erdi Aroko hiri-harresi zaharretik gertu; bigarrena, XX. mendeko plangintza batean oinarritua; eta hirugarrena, ingurabide gisa funtzionatzen duena.

Hiri-garapenak ordenaren eta erregularutasunaren printzipioak jarraitu ditu, eta espazioaren banaketa optimoa lortzen duten sare ortogonalak sortu ditu. Egituraketa honek ahalbidetzen du erdigune historikotik zonalde modernoagoetara eta periferian sortu berri diren auzoetara igarotzea. Auzo horiek, baita azken urteetan sortutako industria- eta bizitegi-eremuek ere, plangintza egonkorrean oinarritutako hedapen batosatzen dute, zeinak saihesten baitu erabilerak nahastea eta bermatzen baitu oreka izatea bizitegien, industrialdeen eta zerbitzuen artean.

Vitoria-Gasteizko erdiguneak, arlo administratibo eta komertzialean, funtzio zentralak betetzen jarraitzen du, eta periferian kokatzen diren auzoek ingurune irekia eskaintzen dute, zerbitzu banatuekin eta **Eraztun Berdearen** barruan integratutako gunek berde zabalekin. Horrela, hiri-garapena jasangarria izan dadin, lehentasuna ematen zaio bizi-kalitateari eta lurraldearen kohesioari.